

SZOLNOK-DOBOKA

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség a Sörház-utcában I. sz. a. az emeleten van.

Szerkesztőségi óra minden hétköznapon d. u. 2—3.

Felelős szerkesztő:

Dr. Br. HORVÁTH EMIL.

Hirdetési árak: egész oldal 48 K.

Hivatalos hirdetések garmondsora 30 fillér.

Előfizetési ár: egész évre 10 K.

Néptanítóknak, lelkészeknek és körjegyzőknek 8 kor.

A magyar föld.

Dés, szept. 6.

I.

A földhöz való ragaszkodásunk: első nemzeti hagyományunk.

Csak hogy a nehéz viszonyok s egyesek gondatlansága miatt ez a szeretett föld, mely még ma is az ország kétharmad részét foglalkoztatja, nagyon megingott lábaink alatt. Nem egyedül az urhatnámság könnyelműségei jutnak itt eszünkbe, ezért nem is ezeket, hanem a nehéz viszonyokat soroztuk első helyre. Ezeréves önvédelmi harcunk viharai épp azokat a családokat rongálták meg, vagy sodorták el, melyek állásuk és hazafiságuknál fogva leginkább exponáltak magukat. Alkotmányi és törvényes rendelkezések is lényegesen hozzájárultak ahhoz, hogy birtokos-osztályunk a nemzeti ügy hátrányára megrokkanjon.

A jobbágyság és ősiség eltörlése, a kárpótlásoknak könnyen uszó pénzben való kifizetése, bár a korszellem szempontjából nem kifogásolható nagy reformok, tényleg hozzájárultak gazdasági viszonyaink meggyöngyítéséhez és nemzeti érdekeink kockáztatásához. Mert nem jártak e változásokkal karöltve oly intézmények, melyek élelmességünk hiányát ellensúlyozzák, az egyszerű szabadjára bocsátott népnek a hóna alá nyuljanak s az új viszonyok közt minden irányban támogassanak. Ezt a rést hamar észrevette és kiaknáztta az élelmesség és a spekuláció, melyeknél új értelmezést nyert a régi jelszó: „a cél szentesíti az eszközöket”.

Ennek aztán, egyebek közt az a hátránya is volt, hogy az egymásra utalt produktív osztályokat egymás ellen ingerelte, a mi csak fokozta bajainkat. Csak most kezdenek az agrár és merkantil jelszavak alatt küzdő felek fölvilágosodni és egymáshoz közeledni, mint mikor a szemben lövöldöző táborok közül fölszáll a köd s észreveszik, hogy ők tulajdonképp nem is ellenségek, hanem bajtársak.

A helyzet e megtisztulása s a fölfogások helyes utra fordulása a jó gazdasági politika megállapításának első feltétele. Mert, ha a

feltékenység helyét az egymásra utaltság érzete váltja föl, akkor lehet a gazdák mellett irni és tenni a nélkül, hogy gyanút és ellenszenvet ébresztenénk.

Mielőtt azonban csak mélyebben érintenők is e nagyhorderejű kérdés meritumát, szabadjon egy komoly intelmet előbocsátanunk. S ez az, hogy a gazdasági élet felendítésére épp úgy, mint a termelési viszonyok javítására áll az, hogy *modernebb közfelfogásra és mélyebb szakértelemre van szükségünk*, mert csak ezekkel lehet az intézmények kereteit beltartalom tekintetében anyyira kitölteni, hogy ez intézmények jó hatása a viszonyok javulásában tényleg nyilvánuljon is.

És ezért nem győzzük eléggé figyelmeztetni e helyen is társadalmunkat, hogy szakítson a mai káros fölfogásokkal és egyoldalú nevelési rendszerrel. Mert valamint a legjobb törvények holt betűk megfelelő alkalmazás nélkül, úgy a gazdasági politika is meddő marad, ha kereteit az élet nem tölti be. A jó gazdasági politikát nem várni, hanem csinálni kell.

(Folytatjuk.)

A szorgalomidő kezdetén

I.

Folytatni óhajtanám azt, a mit e becses lapok folyó évi 34-ik számában „A nagy szünidő végén” című czikkéből olvastam. Gyönyörű sorok, remek gondolkodás, a haza és nemzeti jövő megteremtése iránti nemes buzgalom nyilvánul meg bennük. Nem lesz talán érdektelen, ha e nemes intelmekhez és törekvésekhez egy 6 gyermekes apa is hozzá fűzi gondolatait, a ki nem csak az íróasztala mellett elmélkedik, hanem verejtéktől gyöngyöző homlokkal éjet-napot töpreng kicsinyeinek majdani jövője felett.

Teljesen megértem és felfogom a jelzett czikk intentióit elannyira, hogy szinte borzadva nezek a gimnázium épületére, ha elgondolom, hogy az oda belépő tanulóeregnek vajmi csekély hanyada akarna képzett iparos, vagy értelmes kereskedő lenni, hanem igenis minden szülő a hivatalnoki pályára való vérmes reményekkel kíséri oda gyermekét. És ez egy olyan áramlat, egy annyira

megerősödött balfelfogása korunk szellemének, hogy ezt immár egy egész irodalom sem lenne képes föltartóztatni, még kevésbbé helyesebb irányba terelni. Egy hatalmas processzus ez a szocialis életben, mely magára hagyva csak akkor érne véget, midőn a természet rendje szerint a gyöngébb erők maguktól merülnek ki s az életképesebb eszmék önként emelkednek tulsúlyra. E hatalmas világáramlathól a való, a természetes irányzat csak úgy alakulhatna ki, ha pld. az egyes iskolák feladatuk szerint halomszámra képeznék és boesátnák világgá ifjainkat, a kik aztán a tulzsfolt piacokon, a mérleg tultermelő serpenyőjéből szoríttatnának vissza és kényszerítetténeek más kenyérkereseti pályákra. Egy-egy ritka példa manapság is áll előttünk, a mennyiben egy-egy kiszorult féliskolázott földmivist vagy iparost látunk itt-ott, sőt én érettségis embert, meg egy-két tanfolyamot végzett orvost is láttam az eke szarva mellett. Ámde, ki helyeselné ezt az észveszett forrongást magára hagyni s az emberiséget és társadalmat ily veszedelmes útközök elé vinni? Nem, ezt a lázas, sokszor hiu kapaszkodást magára hagyni nem szabad. Ez ellen meg is indult egyfelől a törekvés: a tanítóintézetekbe, főleg pedig a szakiskolákba való fölvételt már korlátozzák, még az egyetemről is hangzott egy visszaintó szó, a középiskolákból hovatovább kiszorulnak a gyöngébb tehetségűek stb. Ez helyes, ámde, midőn a kesergő szülőt gyermekével egyik fedél alól kiszorítják, nem lehet egészen az utcára lökni, hanem esetleg egy más, de szintén alkalmas fedél alá terelni.

Ide jutva, a gyakorlati életben szemlélődve, azt tapasztaltam, hogy bármennyire is ítéljük el a mai világ gondolkodását, a pályaválasztásnál a szülőknek egy nagy többségét mégsem egészen az urhatnámság és a garas vezeti, hanem egy kis úgynevezett „tisztességes” jelző is, mely alatt egy kevés erkölcsi és szellemi magaslat értendő, a melyhez okkal-móddal mindenkinek joga van. Itt van a lázas törekvések Achilles sarka. A világ kereke nagyot gördült, főkép a szellemi téren sokat haladtunk, de e nagy haladásban nézzük csak, hol áll még mindig a kisebb iparos osztály szakképzése és nevelése? Vannak ugyan magasabb foku iparos és kereskedelmi iskoláink, de hol és mikép juthat ezekhez a kisiparos gyermeke? A míg a gimnazista kis és nagy diák már e korban részesül bizonyos humanisztikus iskolai s társadalmi

TÁRCZA.

Levél a szerelemről.

Írta: Ifj. TÉGLÁS GÁBOR

Szeretni és szenvedni — e két lángoló szó meg, sugarzó fénye világítja meg szívem rapszodikus történetet.

Mint a hogy a villámsújtott fán minden élet kihál, csak a korona körül hajt ki pár megmaradt zöld levél: ebből a szívből is kiégett már minden halvány elmosódó érzés s nem maradt vissza más, mint a szenvedés és a szerelem.

„En csak a pokol légkörét ismerem és néha ritkán a mennyeket” — mondta a Tuillériák egyik verpadon elpusztult poétája, a ki, úgy látszik, épp oly kevésbé ismerte a langyos álmokat, mérsékelt örömöket és közepes fájdalmakat, mint az én szívem, melyben a paroxizmus izzó levegője régen elhervasztott már minden kisszerű érzést és hangulatot.

Gondol-e olykor arra, hogy végtelen távolléte óta — néha egyetlen óra alatt több mélységes, szikrázó, perzselő szenvedély gyűl meg vergődő, nyugtalan szívemben — a határtalan érzéseknek e lángoló kohójában, mint a mennyit Maga egy egész életen át viszonzozni tudna?

Gondol-e arra, hogy egy vágyakkal, reményekkel, hittel és boldogsággal eltelt lelek sorsa a Maga kezeibe van letéve? Mindaz, a mit napközben látok vagy érzek, Magára emlékeztet, a ki mint a mozdulatlan sarkcsillag a keringő világ-egyetemben, ott ragyog hidegen, méltóságosan és változatlanul, gondolataim kellős közepében.

Eszembe jut, ha olyan utcán járok, melyen valamikor együtt mentünk végig; eszembe jut, ha este a restauráció szárított pálmáinak élettelen levelei alatt eltűnődve, fülembé csendül egy dal, a melyet egykor kettesben hallgattunk álmódóva, vagy fölhangzik egy keringő, melynek kedves, pezsgő, könnyű melódiája mellett együtt szédültünk első remények és álmok örökre elmult mese-szerű, boldog idején és eszembe jut ha odalenn a jól ismert fák között a templom tornyát látom, vagy hallgatom a külmagyar-utcai platánok titokzatos, szomorú lombrezgését, mely edesebb dolgokat sug a fülembé, mint Rousseau-nak a jegenyék, melyek sirja fölött zöldelnek.

Maga mindent betölt. A multat, jelent és jövőt egyformán és kizárólagosan betölti, mint a hogy az Isten fogalma korlátlanul uralkodik a keresztény templomokban.

Képzeld egy lombok közé rejtett virágokkal körülvevett, magányos erdei malmot, melynek zugása szüntelenül visszhangzik a rengetegben, — lássa,

ilyen az én szívem, melynek forgókerekét egy végtelen, örök elapadhatatlan folyam hajtja: a szerelem Maga iránt.

Számomra csak az éjszakák valók, hogy megtoldjam velök átálmodott napjaimat. Már Racine megmondta, hogy „a kinek sok az álma: nincs álma” s csöndes, csillagos augusztusi éjszakákon, boldogan és mégis remegve, bízva a multban és aggódva a jövőért, nyitott szemmel várom az éjféli sötét suhanó árnyait, miközben csöndesen rajzanak lelkemben az elmult kedves órák felröppent emlékei. Tud olvasni a csillagokban? Sejtje-e a végzettségűséget, melyet a fénylő, ragyogó bolygó lángok egyforma, megváltozhatatlan pályája hirdet? Sejtje-e azt a végzetet, mely mint a bábszínház sodronyai a bábokat, láthatatlan szálakkal kormányozza azt a millió meg millió szívet, melyből 50 vagy talán 60 év multával a temetők virágai fakadnak. Odafönn úgy tetszett az angyaloknak, hogy az én végzetemmé azt tegyék, hogy Magát szeressem.

Szeressem, oly nagyon, a hogy csak a menyországban szokás szeretni s lássa, én szívem teljes erejének teszek eleget a föld feletti végzésnek, mely megismertette velem a boldogság csörgedező csermelyét és a fájdalom ringó, zajgó, viharzó tengerét.

A francziák egyik elhunyt szellemi nagy

nevelésben, addig a szegény iparos tanuló, igazán csak *inas*, valóságos páriája és még a seprűnél is alantasabb részecskéje a társadalomnak. Már most dacára ez elnyomottságnak, az a városi társadalmi élet elvégre az ilyenek reczehártyájára is elhat, elérkezvén a felszabadulási idő, az elnyomott, roppant hiányosan nevelt lélek kérelhetetlen törvényei szerint következik egy olyan reakció, mely alaposan és talán örökre tönkre teszi az iparos ifjút. Hány olyan iparos segéd van, a kivel már sem Isten, sem ember, sem morál nem képes birkó, a ki imént megnyert szabadságát korcsmában, duhajkodásban, legénykedésben nyilvánítja, a mivel együtt jár az anyagi nyomor is. Ez az, a mitől olyannyira irtóznak mi gyermekes szülők, szeretjük mi a munkát, kisebb darab kenyérrel is megelégszünk, örömet adó, mi fiainkat ipari pályákra, meg leányainkat iparosokhoz, nem félünk a szegénységtől sem, csak igazán tisztességes, jól nevelt iparos osztályt óhajtunk, azt kívánjuk, hogy a midőn a világ olyannyira törekszik a kultúra felé, e kulturális haladásból ki ne hagyassék a kisiparos osztály sem.

II.

Emelni, istápolni kell tehát az iparos osztályt is. Gondolja meg az állam és társadalom, hogy ez productív, államfenntartó elem; több gondnal, több figyelemmel és nagyobb támogatással forduljon ez elem felé is. Én, ezuttal, mint azt fentebb is érintem, nem az anyagi fejlődésről akarok directe beszélni, hanem az iparos tanulók szakképzéséről és neveléséről. Bátor leszek az alábbiakban bár röviden megjelölni, hogy miként neveljük iparosainkat?

Mindenek előtt az iparhatóság megjelölne azokat az iparműhelyeket és kereskedéseket, melyek tanulókat vehetnének fel. Ha már az iskolák annyira nyilvántartatnak és ellenőriztetnek, miért ne kelljen arra az iparos tanulóra is felügyelni, hogy melyik műhelybe és mily felügyelet alá lépjen, hiszen épp úgy kell ennek is nevelődnie, mint akár a hivatalnok jelöltnek. Épp oly érző szív és fogékony lélek lakozik az ilyen gyermekben is, mint akár egy miniszterjelöltben. Minő ipari képzettségre tehet szert az a tanuló, a ki egy faluvégi ekevaselőző kovács műhelyébe szegődik? Legyen az a tanműhely olyan forgalmu, a hol legalább is 2—3 segéd állandóan dolgozik. A műhelybe lépéshez előképzettség legyen az elemi népiskola 6 osztályának vagy a középiskola 2 osztályának sikeres elvégzése.

A tanítási idő né 3—4, hanem legalább is 6—8 év legyen. Ha egy elemi iskolai tanító 8 évig készül pályájára, miért volna ez az idő sok egy jól képzendő iparosnak is! A képzés mellett ne feledjük, hogy a felügyeletre és nevelői hatásra rendszerint a 18—20 éves korig van szükség. Eme tanidő alatt mindennap délután két óra és pedig feltétlenül a nappali órákban essék az elméleti oktatásra.

Ilyen ipariskolák felállítása, természetes, az

hatalmassága, a kinek gondolkozásánál csak szíve volt mélyebb és nemesebb, egyszer így kiáltott fel:

— Az embernek nem lenne semmi öröme, ha nem volnának fájdalmai!...

E sokat dicsőített és még gyakrabban szidott világon, hol a legkisebb fűszálban is csodálatosan nyilatkozik meg a nagy természet szigorú szimmetriája, lehetetlen, hogy épen az érzések felosztásában tagadja meg magát a harmonia sarkalatos elve.

S míg a reménység édes, jól eső melegénél lassanként felszikkasztom e szív elrejtett könyneit és megadással tűröm az egyedüllet gyötrődéseit, percről percre s óráról-órára, növekvő izgatottsággal várom azt a szentséges pillanatot, melyben Maga, édes, annyi elvesztett idő után visszatér, hogy megváltson engem az örömök, a boldogság s a földi üdvösség számára.

Én nem magamért élek, hanem Magáért. Mint a hogy a tengernek sem volna dagálya és apálya, ha nem küzdene az idők végtelensége óta; ama fölöttünk keringő égitest rejtelmes vonzóerejével, az én szívemben sem lenne élet, ha nem hozná hullámozásba minden pillanatban nyugtalan lelket az én jó angyalom imádságos emléke.

Az évek rohanó, romboló árja tehetetlenül török meg majd ezen a hatalmas szenvedélyen, a

állam feladata volna és polgáriszkolai képesítéssel bíró külön tanárok alkalmazásával, a kik a dél-előtti órákban látogatásaikkal odahaza az iparműhelyekben ellenőriznék úgy a tanítómesterek vezetését, valamint a tanulók gyakorlati szorgalmát és magaviseletét. Ezen iskolák feladata nem annyira az ismeretek bő adása lenne, mint inkább a kellemes, szórakoztató könnyed tanítás, mindenek fölött a humanus bánásmód, hogy ama testi munkában elcsigázott zsenge érzelm és értelem nemes irányban, csak erőihez képest fejlődhessenek. A vásár- és ünnepnap i isteni tiszteletek látogatása úgy történjék, miként az más tanintézetek növendékeivel. Iskolai ünnepélyek ép úgy tartassanak, mint más iskolákban.

Egy szóval legyen e tanulóserég is épen olyan, mint más, mert csak így lehet elérni azt, hogy a durva kézimunkához hozzátapadjon az u. n.: „tisztességes“ jelző is. Nevelni és képezni kell az iparos ifjúságot is, mert egy iparosnak több oldalú jártasságra van szüksége még egy hivatalnoknál is, a ki ha egyszer álláshoz jut, ezt csak súlyos vétségek miatt veszti el fegyelmi uton, míg az iparos mindjárt elpusztul, ha nem bír elegendő versenyképességgel.

Ugy hiszem, hogy ez a 6—8 évi tanítási idő kárpótolná a tanítómesternek azt a napi 2 órát, de kárpótolva lenne még azzal is, hogy ilyen rendszer mellett jobb nevelésű, értelmesebb növendékek mennének ipari pályákra, több lelkesedéssel nagyobb ambícióval, a kik bizonyára szorgalmasabb munkások lennének, mint a kényszerből idefűzött haszontalan, vásott gyerekek. Azután meg ilyen viszonyok között szívesen fizetne még a legszegényebb szülő is a tanítómesternek egy bizonyos évi összeg tanítási díját.

Ilyen nevelés mellett talán az intelligensebb vagy vagyonosabb szülő sem irtózna gyermekét ipari pályára adni s lassan-lassan még egy-egy kis tőkét is lehetne az ipar terére csalogatni. És végül az értelmes, jól nevelt iparosnak még a tisztességes körökben is hely jutna, a mi legalább is megintatná az eddig oly erős társadalmi válaszfalakat. Egy oly hajlék lenne így az ipar és kereskedelmi pálya, a hová szívesen bevonulna az, a ki a tudományos pályákra igazán nem termett.

Vajda György.

H I R E K.

— A dési főgimn. tanulóinak létszáma. A beíratások a helybeli áll. főgimn.-ban f. hó 5-ével értek véget. Beíratkozott 354 rendes és 15 magántanuló, összesen 369. Osztályok szerint: I. 71 (11 m. t.), II. 60, III. 57, IV. 51, V. 32, VI. 35, VII. 34, VIII. 28 tanuló. Különösen sokan jelentkeztek az I. oszt.-ba, ahonnan helyszűke miatt 25 tanulóat kellett visszautasítani. Különben nemcsak az I. osztály van túlszűfelve, hanem az összes osztályok. Öröndetes eredmény ez, mert

mely erősebb a bizalmatlanságnál, a megszokásnál és a feledésnél is!

A sors, a melyet Maga jelképez számomra, adhat nekem könnyeket vagy beteljesülhetlen reményeket, megfoszthat mindattól, a minek rajongással oltárt emeltem a szívemben, de nem fogja megtilthatni, hogy ne lássam Magában mindenkor édes, nagyszerű boldog ifjúságomat. Az én szememben maga nem változhatik meg soha, a mint a rózsza nem képes elfelejteni a juniust, a melynek friss, pompás mámorító illatokkal teljes levegőjét szította. Életem minden órájában ott fog megbégni a lelkemben ennek az elmúlt, de meg nem halt boldogságnak gyönyörű emléke, mint a hogy a csillagok is ott fénylenek halványan, vagy ki-gyulva, de egyformán állandóan változatlanul égve a felhők fölött.

Ne feledje, édes, hogy a szívnek a nyugalom: halál s keltse új, igazabb életre csöndesedő szívében a remények, tervek, ígérek és szent eskük halványuló emlékezetét; jöjjön, kezdjük ott az életet, a hol mások végzik: a menyországnál és megújítva a multak álmaikat s megvalósítva a jövő üdvösségét: hitesse el velem a lehetetlent, hogy a szíve mélyéből őszintén, igazán szeret oly annyira, a mily hiven, forrón, végtelenül és tökéletesen imádja Magát örökön — örökké...

evvel a dési főgimnázium az erdélyi részek egyik leglátogatottabb középiskolájává lett.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Osváth János dési kir. adótisztet állami végrehajtóvá nevezte ki. — Az igazságügyminiszter Grapka Ernő dési törvényszéki írnokot a dévai törvényszékhez kinevezte.

— **Mangánbánya Szolnok-Dobokamegyében.** A vármegyénk magyarláposi járásában fekvő Macskamező községében nemsokára megnyílik gr. Eszterházy Gyula tulajdonát képező mangánbánya, mely a vidék lakóinak új keresetforrást fog nyújtani. A mangánérczet, melyben igen gazdagok a macskamezei hegyek, szekereken szállítják Galgóra, honnan aztán a különböző kohókba és olvasztókba viszik. Az új mangánbánya nyereség nemcsak megyénk, de az egész országra nézve is, mert gazdagságával hivatva lesz, hogy a kaukázusi mangánt, melyet a nyugati államokban használnak, kiszorítsa. A macskamezei mangán igen jó minőségű s e tekintetben felülmúlja az eddig ismert bányák termékét.

— **Főjegyzői választás.** Szamosújvár szab. kir. város képviselőtestülete folyó hó 2-án közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya az Osztián Kristóf halálával megüresedett főjegyzői állás betöltése volt. Beadatott összesen 63 szavazat; ebből Ábrahám Zachar városi tanácsos kapott 32 szavazatot, Dr. Papp Gusztáv 26-ot, öt szavazati lapot üresen adtak be. A választás-eredményében ezek szerint az elnöklő Bándy György alispán Ábrahám Zachart megválasztott főjegyzőnek jelentette ki.

— **Halálozás.** Kegyetlen aratása volt a héten a halálnak. Egy viruló kis gyermeket ragadtott el s a mélyen sujtott szülőket vigasztalhatlan gyászba borította. Láng Elluska, Láng Gyula m. kir. honvédszázados és neje Govrik Ella kis leánya f. hó 2-án este kinos szenvedés után meghalt. Az életerős kis leányka mintegy 8 nappal ezelőtt skarlátba esett s dacára szülei önfeláldozó ápolásának, hosszas szenvedés után megszűnt élni. Halálával a Govrik, Voith, Kacsokovics, Krémer, Papp, Pataki családokat gyászba borítva. Temetése f. hó 4-én vasárnap ment végbe nagy részvét nyilvánulása mellett. A ragályos betegségekre fennálló rendszabályok miatt legtöbb tisztelője és ismerőse a családnak csak levélben condolealt a mélyen sujtott szülőknek.

— **A postaépület felépítése.** A tűzvész által elpusztított postaépület helyreállítása gyors lépéssel halad. Már a fedélzet új gerendázata teljesen készen van s csak a bádofedél rátétele van még hátra. Különösen sok munkát igényel a főnöki lakás és a táviró helyiség rendbehozatala, hol nem annyira a tűz, mint az oltás és a beszivárgó víz okozott károkat.

— **A szamosújvári ártézi kút ügye.** Megemlékeztük arról, hogy Szamosújvárt az egészséges ivóvíz beszerzésére törekvő közönség ártézi kutak furását határozta el s hogy e munkálatok meg is kezdődtek. Mint a Sz. K. írja, e munkálatok nem vezettek eredményre. A főtérén kezdett kút megfurása oly akadályokba ütközött, hogy a földmívelésügyi minisztérium által leküldött kézi furóeszközökkel 70 méternél mélyebbre haladni nem lehetett, ennek folytán a munkálatokat bizonytalan időig elhalasztották, még kétszer próbáltak fúrni. A vasúti állomás mellett kezdték meg a második furást. Eredményrel azonban ez sem járt, mivel a felső réteg után következő kék agyagból azonnal megállapítható volt, hogy itt is ugyanazon földtani viszonyok állanak fenn, mint a főtérén és itt is a munkálatokat 28-án be kellett szüntetni.

A harmadik próba 30-án a sétatérén a Kis-Szamos balpartján történt. Itt azonban 12 méter mélységben már erősen sósvíz bugyant fel, mely végleg kizárta jó, egészséges ivóvíznek létezését. Nagyobb áldozatokkal és jobb eszközökkel még mindig ki lehet a főtérén már meglévő furási felületet nagyobbítani, mely esetleg biztos alapja lehet 200 méteres mély kútnak. — Amint értesülve vagyunk, ily irányban a Székely-társaság lelkes vezetői a további munkálatokat előkészítik és ha a földmívelésügyi minisztérium kedvező elintézésben részesíti a felterjesztést, legközelebb újból folytatni fogják a felbemaradt műszaki munkálatokat.

— **Alsó-zsuki versenyek.** Erdélyrészi Falka-Vadász Társulat az idei őszi löversenyeket októ-

ber 2-án, 9-én és 16-án tartja meg Alsó-Zsukon. A társulat igazgatósága már megállapította a versenyek programját és kihirdette a versenyföltételeket.

Az első napon, vagyis október 2-án, vasárnap megtartandó versenyű evezési zárnapja szeptember 24-én este 8 óráig van. A nevezéseket Debreczeni Ödön verseny-titkárnak Kolozsvár, Emketer 6. szám alá kell küldeni. Versenyföltételek következők: I. „Erdész” akadályverseny, 600 korona a győztesnek, 200 korona a 2-ik, 100 korona a 3-ik, 50 korona a 4-ik lónak és tiszteletdíj 50 korona értékben a győztes lovasnak. Távoltság kb. 4000 méter. Futhat minden ló, mely nyilvános pályán sem sik-, sem gát-, sem akadályversenyt nem nyert. Teher 4 é. 73 klg., 5 é. 78 klg., 6 é. és id. 80½ klg. Belföldi félvérre 3 klg. kevesebb. Erdélyen kívül elletett lóra 3 kilogrammal több. Lónak, mely nyilvános pályán sem sik-, sem gát-, sem akadályversenyben még nem indult, 5 klg. engedve. Tét 12 korona f. v. f.

II. Zsuki díj. Akadályverseny 2300 korona és pedig 1400 korona adva a m. kir. földmívelésügyi miniszter úr által és 900 korona az Urlovasok Szövetkezete által. Ebből 1300 korona a győztesnek, 450 korona a 2-ik, 300 korona a harmadik, 150 korona a 4-ik lónak és tiszteletdíj 100 korona értékben a győztes lovasnak. Távoltság kb. 5000 m. Erdélyrészi Falka-Vadász Társulati rendes b. tagok bonafide tulajdonában levő 4 éves és idősebb Erdélyben elletett oly félvér lovak számára, melyek 1903. és 1904. évben 1400 korona értékűnél nagyobb sik-, gát-, vagy akadályversenyt nem nyertek. Teher 4 é. 70 klg., 5 é. 75 klg., 6 é. és idősebbre 77½ klg. Minden 200 korona össznyereményért 1 kilogrammal több, halmozva 7 klg.-ig. (Lásd a Ver. szab. 9. §.) Lónak, mely nyilvános pályán sem sik-, sem gát-, sem akadályversenybe még nem indult, 5 klg. engedve. Tét 20 korona, fele bánat.

III. Háromévesek versenye. Sikverseny 1000 korona, adva az Urlovasok Szövetkezete által. Ebből 600 korona a győztesnek, 200 korona 2-ik, 100 korona a 3-ik, 50 korona a 4-ik lónak és tiszteletdíj 50 korona értékben a győztes lovasnak. Távoltság 2000 méter. Futhat minden 3 éves ló, mely 900 koronát, vagy azt meghaladó értékű sik-, vagy gátversenyt nem nyert. Teher 72 klg. Belföldi félvérre 3 klg.-al kevesebb. Erdélyen kívül elletett lóra még 5 klg.-al több. Minden 200 korona össznyereményért 1 klg.-al több, 7 klg.-ig halmozva. (Lásd a Verseny szab. 9. §.) Lónak, mely sem sik-, sem gátversenyben nyilvános pályán még nem indult, 3 klg.-al kevesebb. Kancza és herélre még 1½ klg.-al kevesebb. Tét 15 korona f. v. f.

Minden díjból 10% az egyleti pénztárt illeti, valamint a tét és bánatok is. — Minden nevezett lótól egyszersmindenkorra 10 korona gyeppénz és minden indulásért 10 korona startpénz fizetendő. — Lovagolni színekben, vagy egyenruhában szalaggal lehet. — Minden versenyben csak urlovas lovagolhat, kivéve a „Nion” versenyt. — Oly urlovasok, kik sem sik-, sem gát-, sem akadályversenyt még nem lovagoltak 5 klg., oly lovasok, kik lovagoltak, de még legalább 3-szor nem győztek, 3 klg. teherelengedést élveznek. — Lovak, melyek a társulati falka után rendesen vadásztak, minden idényért külön 2 klg. teherelengedést élveznek. — Lovak, melyek 1904-ben engedélylyel bíró (licenz-czírozott) hivatásos idomár gondozása alatt voltak, minden versenyből kizárva. — Minden lóért, mely egyenesen a starthoz vezettetik, 20 korona fizetendő. — Nevezéskor az egész tét befizetendő, valamint a gyeppénz és startpénz is. — Oly lovasok, kik 1904-ben nyilvános pályán sik-, gát-, vagy akadályversenybe legalább 12-er győztek, minden versenyből kizárva. — Az össznyereményekért vinni köteles poenalítások csak az 1903. és 1904. évi nyereményekre vonatkoznak. Az „Erdélyrészi Falka Vadász-Társulat” Igazgatósága.

— **A főgimn. Segítő Egyesülete** f. hó 9-én d. u. 3 órakor tartja közgyűlését a gimn. tanári tanácskozó termében (I. emelet). Tárgysorozat: Beszámoló az egyesület működéséről, vagyoni állapotáról, s a tisztikar és választmány megválasztása. A t. tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Álhelyezések a bíróságnál.** Az igazságügyminiszter Máthé Andor dési járásbírói aljegyzőt a dési törvényszékhez, Dr. Várhelyi Béla dési törvényszéki aljegyzőt a dési bírósághoz helyezte át.

— **Halálos villám.** Szeptember 2-án délután 3 órakor Alparéton, a „Bábolna” hegység aljában Sztupár Elek 9 éves marhahajesárt, ki ott állatot őrzött, a villám sújtotta. A szerencsétlen gyermek azonnal meghalt.

— **Egy úrnő tragikus halála.** Még felesztendeje sincs, hogy Ujfalvy Károly, a hírneves földrajzi író és ázsiai utazó, ki vármegyénkbeli származik s kinek rokonsága itt él vármegyénkben, Firenzében meghalt. Most neje, Bourdon Mária, ki az életben is hűséges kísérője volt, tragikus körülmények közt a halálba is követte férjét.

Bourdon Mária annak idején vakmerő expedícióra is elkísérte urát és maga is megírta legnevezetesebb expedíciójuk történetét. Könyvét magyarra is lefordították. A hőseikűtő nő akkoriban az egész tudományos világ bámulta. Férjével együtt sok esztendő óta élt Firenzében, via Caldaiebeli palotájukban. Férje halála óta egészen elzárkózott az emberek elől. Pénteken ágyban olvasás közben kigyult az ágya és a boldogtalan nő olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy néhány percczel utóbb kiszenvedett.

— **Iskolai könyvtárak.** Rendkívül fontos és a népiskolai oktatásra mélyen kiható rendelet az, melyet Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter a népiskolai könyvtárak szervezése ügyében a tanfelügyelőkhöz intézett. Berzeviczy Albert miniszter rendeletében most meghagyja, hogy valamennyi állami és államilag segélyezett községi elemi népiskolában egyszerre állíttassanak fel a könyvtárak. Hogy ezt lehetővé tegye, megengedte, hogy a hol a beíratási díjak oly csekélyek, hogy egyáltalában nem elégségesek a könyvtár-alapítás és gyarapítás céljaira, az ifjúsági könyvtár költségei az iskola költségvetésébe állíttassanak be. A már létező könyvtárakkal is foglalkozik a rendelet. E könyvtárak legnagyobb része nem felel meg rendeltetésének. A miniszter tehát elrendeli, hogy oly helyeken, ahol már vannak ifjúsági könyvtárak, a kiadott könyvjegyzék alapján az összes könyvek pontos revízió alá veendő és belőlük mindazon könyvek, melyek az alapjegyzékbe nem foglaltatnak bent, kisélejtezendők. Berzeviczy miniszter az új iskolaévet alig nyithatta volna meg fontosabb rendelettel és méltán elvárható, hogy a tanítószag lelkesedéssel fogja azt végrehajtani, annyival is inkább, mert ezzel egy régi vágyuk teljesül és azonfelül a miniszter a tanítószagnak az ifjúsági könyvtárak körül szerzett érdemeit — mint azt rendeletében meg is írja — a jutalmazásoknál méltányolni fogja.

— **Állategészségügyünk.** Takonykór és bőrféreg: dési Bacza 1 m. Ragadós száj- és körömfájás: bethleni Felsőillosva 3 u.; kékesi Buza 10 u., Melegföldvár 4 u., Noszoly 1 t., Szászujós 3 u., Szászszombor 8 u.; nagyilondai Tőkepataka 11 u.; Dés. Rühkór: bethleni Szászcező ló; csáki-gorbói Szurdok ló. Sertésvész: bethleni Felsőillosva, Nagydebek 8 u., csáki-gorbói Alparét; dési Bálványosváralja, Désakna 3 u., Gáncs 9 u., Horgospataka 4 u., Kapjon 4 u., Kissomkút 4 u.; kékesi Kékes, Százmáté 6 u., Szépkényerűszentmárton 6 u.; magyarláposi Domokos 4 u., Láposdebek 7 u., Oláhláposbánya 5 u.; Dés 7 u.

— **Megszökött orosz katona.** Beszterczéről írják, hogy a magurai határszéli csendőrség elfogott egy dezentort, aki oroszországi zsidó katona és Hurevics Hájmennek hívják. Kihallgatásakor elmondta, hogyan sikerült megszöknie. Hatszáz társával ugyanis elakarták vinni Mukdenbe, a harcztérre. Bastum állomás előtt 48 katona ezer rubelt rakott össze s ezzel megvesztegették a vasúti személyzetet, mely szökni engedte őket. Jó ideig étlen és szomjan bolyongtak lakatlan vidékeken, miközben hét társuk félholtan visszamaradt az uton. Nyolcz heti vergődés után sikerült részint vonaton, részint kocsin Moldovába jutniok. Pénzüket ezalatt teljesen elfogyott, úgy hogy koldulással tengették életüket, míg Bukovinában három megtelepedett. Egyedül Hurevics jött át a magyar határon. A beszterczei hatóság 3 napi fogság után szabadlábra helyezte az orosz katonaszökevényt.

— **A katonaság ruházati és felszerelési czikkei.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a kereskedelemügyi miniszter leirata alapján köz tudomásra hozza, hogy a közös hadsereg ruházati és felszerelési czikkeire a pályázat kiíratott. A pályázatban résztvenni szándékozók írásbeli ajánlataikat ez évi október 15-ig a cs. és kir. hadügy-miniszteriumhoz nyújtsák be. A pályázati hirdetmény és részletes feltételek a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara irodájában megtekinthetők.

— **A helységnevek megmagyarosítása.** Gróf Tisza István belügyminiszter felszólítást intézett vármegyénkhez is, hogy a megye területén lévő idegen nevű község magyar névvel való ellátása ügyében tegyen hozzá előterjesztést. A belügyminiszter most már a legnagyobb gyorsasággal végre akarja hajtani a Bánffy-kormány alatt alkotott törvényt.

— **Munkaadók figyelmébe.** A „Dési kerületi betegsegélyező pénztár” feliratot intézett a kereskedelmi miniszter úrhoz avégből, hogy milyen eljárást kövessen azon munkaadókkal szemben, kik alkalmazottaiktól a járulékot levonják, de a pénztárba be nem szolgáltatják, avagy rajtuk az 1891. évi XIV. t. cz. 24. §-a szerint a járulék fel nem hajtható.

Ezen megkeresésre a miniszter f. évi július 26-án kelt 48873. számú leirattal értesíti a pénztár igazgatóságát, hogy autonóm jogköréből eredő

feladatát képezi a járulékok rendes befizetésének ellenőrzése, s minden oly esetben, a midőn a pénztár megkárosítását célzó valamely eljárásnak jut tudomására — ide értve azt is, ha a munkaadó, csak hogy rajta a járulékok felhajtathatók ne legyenek, mindenét nejeire vagy rokonaira iratja — a törvényes lépéseket meg kell tennie, hogy a pénztár megkárosítása elkerültessek.

— **Jegyzői irnok kerestetik.** Az erdőölásvásárhelyi jegyzői körbe, az állásnak azonnali elfoglalása mellett, egy irnok kerestetik, jó írás és józan magaviselet megkívántatik.

CSARNOK.

Vér Imre halála.

Írta: Lengyel Laura.

2

Vér Imre népszerűségét még erősebbé tette misztikus eltűnése. Harmincz évvel ezelőtt Vér egyszerre csak eltűnt Magyarországból és hirt sem hallottunk többet róla. Sok mindenféle mesét rebesgettek ebben az időben Vér Imre különös eltűnéséről. Még Budapesten is legendák keringtek róla, a jó vidékről nem is beszélve, hol biztosan állították, hogy a nagy poetát eltették láb alól Kik és miért? Kell is erre felelet. A fődolog a romantika és ez meg volt.

Elég az, hogy Vér Imréről senki sem hallott többet semmit, még barátai sem. Az irodalomtörténet immár hatvan meleg sorban méltatta Vér Imre poezisát. Az ilyesmi pedig hitelesebb, minden halotti bizonyítványnál. Az irodalomtörténet ugyanis az élő poetákkal szemben „a rosszat vagy semmit” álláspontjára helyezkedik. Dícsőség, elismerés csak a megboldogultak számára terem.

Vér Imre harmincz évi távollét után visszajött hazájába. Az első pár nap az ünneplés mámorában folyt le. Mindenki ujjongott, örült, boldog volt és csak pár nap múlva kezdték firtatni, hogy tulajdonképpen miért is szakadt el Vér Imre harmincz évvel ezelőtt idegen földre?

A riporterek korában ilyen dolog nem igen maradhatott titok. De meg Vér Imre nem is kívánt titkolózni. Ugy képzelte, hogy harmincz keserves esztendővel levezekelte már azt az ifjúkori könnyelműséget. Husz éves gyerekifju volt, mikor valamelyik bolondos regény utmutatása szerint egyik pajtásával amerikai párbajt vívott. Vérnek jutott a fatális fekete golyó. Mikor a kitűzött terminus tiz esztendővel később lejárt, nem volt benne elég lelkierő, hogy szeme közé kaczagjon az egész ostobaságnak, hanem elbujdosott ki az új világba, hol idegen, közömbös név alatt élt tovább, míg idehaza általánosan elterjedt halálának híre.

Vér Imre ebben az időben harmincz esztendő volt, pályájának delelőjén állt és azzal az elhatározással ült hajóra, hogy örökre eltemeti magát. Meghalni nem birt, de lehet-e becület nélkül élni? Vér Imre ez időben még igen fiatal volt, nagyon sűrű volt a vére és igen heves a temperamentuma. Nem birt a helyzetet objektív módon filozofálni. Pedig filozofálásának csak egy eredménye lehetett, az, hogy nagyot káromkodik, aztán elkaczagja magát és így szól:

— A menykő vigye az egész dolgot! Egy éretlen suhanc meggondolatlanságáért pusztítsam el magam?! Ez több mint gyávaság, ez bűn. Ha nem is volnék Vér Imre, de férfi vagyok, két erős karra! és ha kaszálni, vagy aratni megyek, akkor is hivesebben teljesítem kötelességemet, mintha golyót röpítek agyamba azért, mert husz éves koromban számár voltam.

De, ha abban a keserves időben nem is látott ilyen világosan és tisztán, későbbi, új életében gyakran gondolkozott a dolgon. Sokat gyöttrődött, vívódott magával, míg egyszer kinyílt a szeme és olyan kacagatótnak találta szenvedését, mintha egy gyermekkori fogfájás vagy diákkori szekunda miatt akart volna meghalni. Ez időben szívesen visszavért volna hazájába, de valami szegyenkezés tartotta vissza. Ebben az időben — immár mindenki halottnak hitte — népszerűsége szinte félelmes arányokat öltött. Többet beszéltek és irtak róla, mint napjainkban egy operette primadonnáról. Vér Imre megöbönt a saját nagyságától. Távolból is megcsapta az ünneplés, bálványozás, rajongás szele és nem mert előállni, hogy itt vagyok, élek, adjátok nekem a halottnak szóló elismerést, dícséretet.

Megijedt a gondolattól, hogy megelevenedett bálványnya váljon. De az évek multak és Vér Imre hajában egyre több fehér szál jelentkezett. Egy reggel fehérhaju, öreg ember nézett vissza a tükörből. Vér Imre megrezent, sokáig bámulta az öreg urat. A hír, a dícsőség, az elismerés elől még eltudott bujni, de a gondolatba nem birt bele-törődni, hogy idegen földön hunyja be örök álomra szemét.

(Folytatjuk.)

Kiadja a szerkesztőség.

NYILT-TÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Most, midőn már némiképen megsza-
badultam az engem ért nagy tűzvész lesújtó
hatása alól, kötelességemnek ismerem, hogy
mindazoknak hálás köszönetemet fejezzem
ki, kik engemet a nagy veszélyben nemes
bátorsággal és emberszeretettel segíteni szí-
vesek voltak.

Különösen ki kell fejeznem köszönete-
met a helybeli honvédségnek, mentelepí
katonaság, csendőrség és tűzoltóságnak, va-
lamint Varga Márton tűzoltó főparancsnok-
nak és Budai Elek úrnak, kik kiválóan
önfeláldozó módon vettek részt a mentés-
ben és oltásban.

Dés, szept. 2.

Bartók József,
építész.

HIRDETÉSEK.

Eladó birtok.

Kisiklód község határában fekvő

tagosított első osztályu birtokom

eladó.

A birtok, mely vasúti állomás szomszédsá-
gában, kitűnő utak mentén fekszik, követ-
kező részekből áll:

1. Belsőség	2 h. 550	□ öl
2. Szőlő	—	825
3. Legelő és szántó egy		
tagban	59	400
4. Erdő	7	933

Összesen . 69 h. 1108 □ öl.

Gazdasági épületek: 1. kőház, szalmá-
val fedve, 2. kőcsűr, szalmával fedve, 3. kő-
gabonás, szalmával fedve, 4. deszkaistálló.

Átvehető 1904. november hó 1-én.

Értekezhetni

Egri István birtokossal

Kisiklódon.

A dési határban

az „Alsósós“ dűlőben

10 hold elsőosztályu

szántóföld eladó.

Értekezhetni:

Demeter Bélával

Désen.

Szolnok-Doboka vármegye

szabályrendeleteinek gyűjteménye

megjelent!

Kapható lapunk kiadóhivatalában (Serház-utca I. sz.)

Ára 6 korona.

Legolcsóbb könyvnyomdai és könyv-

kötészeti munkák: Désen Rákóczi-tér

DEMETER ÉS KISS

könyvnyomdájában DÉSEN könyvkötészetében

mindennemű könyvnyomdai munkák,
u. m. hírlapok, könyvek, füzetek, rova-
tos ívek, nagyválasztéku és legszebb
tánczvigalmi és

menyegzői meghívók,

eljegyzési kártyák, gyászlapok, név-
jegyek a legolcsóbb árban felvételnek
s pontosan és izlésesen elkészítetnek.

minden e szakba vágó munkák, u. m.
hivatalok, pénzüzetek kereskedelmi
és ipari vállalatok, iskolák, könyvtárak
részére szükséges

KÖNYVEK KÖTÉSE,

használt könyvek újra kötése és javi-
tása a legolcsóbb árban felvételnek és
legszebb kivitelben eszközöltetnek. —

Iskolai könyvek olcsón és tartósan bekötötnek

Demeter és Kiss könyvkötészetében Désen, Rákóczi-tér 5. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek

e lap kiadóhivatalában

Serház-utca 1. szám alatt

vagy a Demeter és Kiss nyomdában.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Désen kapható: BRUGOVITZ JÓZSEF fűszerkereskedésében.

18-30

Nyomatott Demeter és Kiss könyvnyomdájában, Dés 1904.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.